

Looduskaitsetöö lähteülesanne

Tööobjekti ID: 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2586

Tööobjekti nimi: Rail Baltic kahepaiksete kompensatsioonitiigid

Tööobjekti paiknemine:

- 1) kaitstava loodusobjekti nimi: Vastavaid kattuvusi ei leitud
- 2) kaitstava loodusobjekti võõndite nimed: Vastavaid kattuvusi ei leitud
- 3) katastritunnus/ed: 66904:003:0442; 29202:005:0229; 66801:001:1435; 29202:005:0150; 29301:001:0625; 63801:001:0272; 63801:001:0273; 63801:001:0274;
- 4) kvartal/id ja eraldis/ed: WR477/48; WR477/49; WR477/51; CN404/5; CN404/7; CN404/8; CN404/9; CN404/10; RB044/5; CN369/6; CN369/19; RB054/13; RB054/17; CN065/7; RB055/22;

Töögrupp: Liigi elupaiga taastamistöö

Väärtuse seisund:

Rail Baltic (RB) ehituse käigus hävivad pöördumatult kahepaiksete elupaigad, mis jäävad raudtee trassi alla. Lisaks killustab RB olemasolevaid elupaiku. Barjääriefekti leevendamiseks on kõikjal kahepaiksetele sobivates elupaikades kavas rajada spetsiaalseid tunnelid. Väärtuslike kahepaiksete elupaikade ja sigimisveekogude kadumise kompenseerimiseks on ette nähtud elupaiga kvaliteedi parandamine läbi olemasolevate sigimisveekogude (tiikide) korrastamise ja uute kompensatsiooni tiikide rajamise. Kavandatud tööde aluseks on Rail Balticu raudteetrassi ehitusprojekti keskkonnamõju hindamine (KMH)¹.

Tööde detailne kirjeldus:

Tiikide täpne asukoht, kuju ja mõõtmed pannakse paika kohapeal, kaevetööde käigus. Need omadused sõltuvad geoloogiliste kihtide (nt. savi) täpsest paigutusest ja iga tiigi üksikasjalikku projekti ei saa ette koostada. Tööde kavandamise etapis ei ole tehtud geoloogilisi uuringuid – kasutatud on Maa-ameti mullastiku kaardi ja LIDAR andmestikku.

Tiikide rajamisprotsessi tuleb kaasata kahepaiksete ekspert, kes tööd vahetult juhendab.

Tööalade kirjeldused:

- 1) ID 2509 – Rõue kahepaiksete kompensatsioonitiigid

RB otsese mõju tsooni jääb ca 1,5 ha avatud luhaalast **Rõue jõe** ääres, mis on kahepaiksetele oluline ala nii sigimiseks, toitumiseks kui ka talvitumiseks. Selle kompenseerimiseks tuleb rajada Rõue jõe luhale kaks sigimiseks sobivat veekogu kogupindalaga vähemalt 300 m².

Asukoht: Vahastu metskond 233 (66904:003:0442) kvartal WR477 eraldised 48, 49 ja 51

¹ „Rail Balticu raudteetrassi lõigu „Hagudi – Rapla ja Pärnu maakonna piir“ ehitusprojekti keskkonnamõju hindamine (KMH)“ (RBDTD-EE-DS1-ZZ_IDO_0000-00_ZZZZ_RP_ENV-AA_MD_000) ja „Rail Balticu raudteetrassi lõigu „Rapla ja Pärnu maakonna piir – Tootsi“ ehitusprojekti keskkonnamõju hindamine (KMH)“ (RBDTD-EE-DS1-ZZ_IDO_0000-00_ZZZZ_RP_ENV-AA_MD_00006)

Tiikide arv ja kogupindala: 2 tk - 436 m²
sh korrastatavad tiigid: 1 tk - 291 m²
rajatavad tiigid: 1 tk - 145 m²

Raadamine: 0,35 ha

Tööalale ligipääsuks kasutada tugimaantee nr 27 Rapla-Järvakandi-Kergu tee kilomeetrilt 4,3 algavat pinnasteed riigimaa maaüksusel Rapla-Pärnu raudtee 520 (66801:001:1874) ja eramaa maaüksusel Männiku (66801:001:1873) asuvat elektriõhuliini koridori ning langi kokkuveoteed. Eramaa kasutamiseks on vajalik maaomaniku nõusolek.

Tööala asub Rõue jõe lammialal lammi-gleimullal (lõimis tolmjasi liivsavi), kus on kõrged mättad (pilliroog) ja pajupõõsastik ning esineb koprakäike. Alale pääsemine ja seal liikumine tehnikaga on raskendatud, eramaal asuval langil on vajalik trassiraie kokkuveoteel (noorendik).

2) ID 2510 ja ID 2586 – Põlma kahepaiksete kompensatsioonitiigid

Purku/Lellepere turbaaugud on kahepaiksetele väga väärtuslik elupaiga kompleks, kus lisaks kahepaiksetele on teada tähnikesiliku sigimine. RB ehitusel hävib elupaik osaliselt, st tõenäoliselt hävib täielikult 6350 m² suurune tiik, kuid ülejäänud tiigid õnnestub ilmselt suures osas säilitada. Elupaikade killustumise ja kao kompenseerimiseks tuleb rajada kuni 10 tiiki rühmana kogupindalaga 2000 m². Kompensatsiooniala on jagatud kaheks - Kehtna valla tiigid (obj ID 2510) ja Rapla valla tiigid (obj ID 2586).

NB! Kehtna vallas asuval tööalal on registreeritud rabakonna (*Rana arvalis*) elupaik, mistõttu on tööd alal lubatud 16.07.-14.10.

Asukoht: Vahastu metskond 291 (29202:005:0229) kvartal CN404 eraldised 5,7,8,9,10 ja kvartal RB044 eraldis 5 ning Rapla-Pärnu mnt 559 (66801:001:1435)

Tiikide arv ja kogupindala: 7 tk - 2159 m²
sh korrastatavad tiigid: 1 tk - 923 m²
rajatavad tiigid: 6 tk - 151 m², 204 m², 237 m², 187 m², 105 m² ja 352 m²

Raadamine: 0,57 ha

Trassiraie: 0,17 ha

Tööalale ligipääsuks kasutada kruusakattega erateed nr 2920169 Põlluvahe tee.

Tööala asub vanade turbavõtuaukude ümbruses keskmiselt lagunenenud sügaval madal soo mullal (turbahorisondi tusedus 150 cm). Tiigid 4, 5, 6 ja 7 rajatakse 35-110 kV elektriõhuliini vahetusse lähedusse, seejuures tiigid 4 ja 5 1-20 kv elektriõhuliini koridori. Tiigist 2 kagusse ja tiigist 4 läände kavandatakse RB ehituse raames maakaablit. Tiigi 3 rajamiseks on vajalik teostada trassiraie ligipääsuteel.

NB! Tiigi 7 idaosas 340 m² suurusel alal on invasiivse võõrliigi pargitatar leiukoht. Leiukohas tuleb taimed koos juurestikuga välja kaevata, kuivatada ja põletada. Välja kaevatud pinnas tuleb panna tagasi samasse kohta, selle laiali laotamine mujale on keelatud! Samuti on keelatud pargitatra taimede purustamine ja paigutamine kõrvaloleva metsa alla! Võõrliigi tõrjega tuleb jätkata iga-aastaselt kuniks varsi tärkab.

Joonis 1. Pargitatar tiigi 7 idaosas (17.07.2024)

3) ID 2511 – Velise kahepaiksete kompensatsioonitiigid

RB otsese mõju tsooni jääb ca 0,5 ha avatud luhaalast **Velise jõe** ääres, mis on kahepaiksetele väärtuslik ala nii sigimiseks, toitumiseks kui ka talvitumiseks. Antud lõigus ei ole jõge süvendatud ega kuivendatud luhaala, mis tõstab oluliselt ala looduskaitsest väärtust. Elupaiga kao ja kvaliteedi halvenemise kompenseerimiseks tuleb rajada Velise jõe luhale kaks sigimiseks sobivat veekogu kogupindalaga vähemalt 300 m².

Asukoht: Vainurästa (29202:005:0150) kvartal RB054 eraldised 13 ja 17 ning kvartal CN369 eraldised 6 ja 19

Tiikide arv ja kogupindala: 2 tk - 301 m²
sh rajatavad tiigid: 2 tk – 201 m² ja 100 m²

Raadamine: 0,05 ha

Tööalale ligipääsuks kasutada tugimaantee nr 27 Rapla-Järvakandi-Kergu tee kilomeetrilt 21,9 algavat pinnasteed ning riigimaa maaüksusel Vainurästa (29202:005:0150) asuvat Kehtna-Järvakandi 35-110 kV elektriõhuliini koridori. Pinnasteed läbib eramaa maaüksusi Rebaste (65403:002:0260), Karjatsemetsa (66801:001:0653) ja Karjatse (29202:005:0260). Eramaade kasutamiseks on vajalik maaomanike nõusolek.

Tööala asub Velise jõe veekaitsevööndi piiril leostunud gleimullal (toorhuumusliku horisondi tusedus 22-25 cm, lõimis rähkne liivsavi tusedusega 40-60 cm). RB ehituse käigus kavandatakse elektriõhuliini teisaldamist tiikide asukohast ida poole. Olemasoleva elektriõhuliini koridoris liikumiseks on vajalik teostada trassiraie (noorendik).

NB! Masinatega liikumine ja töötamine, sh kaevetööd veekaitsevööndis on keelatud. Samuti on keelatud taimestiku eemaldamine ja materjali paigutamine veekaitsevööndisse.

4) ID 2512 – Selja kahepaiksete kompensatsioonitiigid

RB põhiprojekti koostamise käigus ilmnas, et piisava hulga kahepaiksete tunnelite rajamine **Järvakandi asulast edelas** (Järvakandi jaama ja Selja ökodukti vaheline lõik) ei ole tehniliselt võimalik. Kuna RB tekitab antud lõigus olulise barjääri kahepaiksetele takistades nende liikumist sigimisveekogust ida suunas, siis tuleb antud lõigus rajada raudteest ida poole kolm uut sigimisveekogu (kompensatsioonitiiki) kogupindalaga 400 m².

Asukoht: Kõnnu metskond 2 (29301:001:0625) kvartal CN065 eraldis 7

Tiikide arv ja kogupindala: 3 tk - 400 m²
sh rajatavad tiigid: 3 tk - 198 m², 102 m² ja 100 m²

Raadamine: 0,31 ha

Tööalale ligipääsuks kasutada metsateed nr 2920041 Kootja metsatee. Vajalik on ajutise ülepääsu rajamine tööala kagunurka.

Tööala asub küllastunud turvastunud mullal (turbahorisoni tusedus 15-30 cm, toorhuumusliku horisoni tusedus 10-20 cm, lõimis rähkne liivsavi tusedusega 50-60 cm).

NB! Tööala lõunaservas piki Kootja metsateed on RMK kokkuveotee, millele tiikide rajamine on keelatud.

5) ID 2513 – Kõnnu kahepaiksete kompensatsioonitiigid

Endine **Kõnnu kruusakarjäär** on kahepaiksetele väärtuslik sigimisala. Karjääri põhjaosas on madalad kahepaiksetele hästi sobivad veekogud, mis RB ehituse tõttu osaliselt hävivad (RB trass kattub umbes poole karjääriga). Elupaigakao kompenseerimiseks tuleb rajada kuni 7 sigimiseks sobivat veekogu kogupindalaga 2000 m².

NB! Tööala piirneb olemasolevate kahepaiksete sigimisveekogudega, mistõttu on tööd alal lubatud 16.07.-14.10.

Asukoht: Piparmündi (63801:001:0274), Mündi (63801:001:0272) ja Rapla-Pärnu raudtee 497 (63801:001:0273) kvartal RB055 eraldis 22

Tiikide arv ja kogupindala: 6 tk - 2017 m²
sh rajatavad tiigid: 6 tk - 302 m², 251 m², 419 m², 313 m², 313 m² ja 419 m²

Raadamine: 0,67 ha

Trassiraie: 0,08 ha

Tööalale ligipääsuks kasutada mitteavalikku pinnasteed nr 2760129 Loiduma tee. Pinnasteed läbib eramaa maaüksust Kruusiaugu (27601:002:0028). Eramaa kasutamiseks on vajalik maaomaniku nõusolek.

Tiigid 1, 2, 3 ja 4 asuvad ammendatud kruusakarjääris leostunud ja rähkmullal (kores raudkiviveeris d1-10, lõimis saviliiv tusedusega 25-50 cm). Tööala reljeef on varieeruv, esineb järske nõlvu, mineraalne kuhjatisi ja sügav kraavisäng. Tööde teostamisel võib olla vaja

hüdrovasarat. Tiigid 5 ja 6 asuvad karjatataval alal (hobused), kuhu piirneva eramaa maaüksuse Mäetüdruku (27601:002:0010) eraomaniku poolt on rajatud koplid. Tööde teostamisest teavitada piirneva eramaa omanikku.

Tiigi asukoha valik:

- Tiigi rajamisel eelistada looduslikku madalat kohta või märgala. Raiemahu vähendamiseks eelistada väiksema taimestikutihedusega alasid.
- Vältida sissevoolusid kraavidest, ojadest või jõest, sest sissevoolav vesi kannab kaasa setteid ja tiik muutub kiiresti mudaseks. Tiikide rajamisel või olemasolevate tiikide korrastamisel sulgeda võimalikud sissevoolud pinnasega.

Üldised nõuded tiikidele:

- Tiigid kujundada laugete kallastega ja erineva suuruse ning sügavusega, et erinevate sademete hulgaga aastatel oleks tagatud kahepaiksetele sobivad tingimused.
 - Tiigi pindala peab olema vähemalt 100 m², eelistatult suurem. Erandjuhtudel võib tiigi minimaalne pindala olla 50 m².
 - Tiigi maksimaalne sügavus peaks olema kuni 1,0-1,5 m. Kui orgaaniline kiht mineraalsete kihtide peal on paksem, peaks tiik olema sügavam, nii et põhja moodustab mineraalne pinnas.
 - Tiigi kaldad peavad olema lauged (< 10°) erosiooni vältimiseks ja madalate äärealade loomiseks, kus vesi kiiremini soojeneb.
- Võimalusel rajada tiik mineraalsele pinnasele, sest turbapinnased on enamiku kahepaikseliikide jaoks liiga happelised ja tiigid kalduvad sammalduma. Tiigi põhi peab vett pidama (savi, liivane savi, moreen, lubjakivi). Tiigi põhi peaks järgima looduslikku savihorizonti (vältida vettpidavasse kihti aukude kaevamist).
- Kui tiik asub metsas, tuleb kõik puittaimed 5-10 m ulatuses tiigi ümber varjulisuse vältimiseks ja võsastumise takistamiseks raadada ning kändud juurida. Võimalusel majandada veekogu ümbrust edaspidi niiduelupaigana.
- Tiigist väljakaevatud ainest ei tohi kuhjata vahetult tiigi kallastele, sest see võib tiiki tagasi voolata. Pinnas tuleb tiigi servast vähemalt 0,5 m kaugusel tasasele pinnale maha panna ja tasandada. Alternatiiviks on ainese äravedu.

NB! Invasiivse võõrliigi pargitatar leiukohas on rohttaimede purustamine ja ainese äravedu keelatud! Taimed tuleb koos juurestikuga välja kaevata, kuivatada ja põletada. Välja kaevatud pinnas tuleb panna tagasi samasse kohta, selle laiali laotamine mujale on keelatud! Samuti on keelatud pargitatra taimede paigutamine kõrvaloleva metsa alla!

Ettevalmistavad tegevused:

- Vajadusel teostada trassiraied ligipääsuteel ning rajada ajutised ülepääsud. Trassiraied teostada minimaalses vajalikus mahus. Maksimaalne liikumistrassi laius on 10 m.
- Raiuda tööalal (üldjuhul kuni 10 m rajatava tiigi ümber) kogu puittaimestik ja juurida kändud. Kui kändude juurimine ei ole võimalik, siis saagida need võimalikult madalaks. Ala peab olema edaspidi hooldatav (regulaarne võsa ja rohttaimede eemaldamine).
- Kõik raidmed, mille diameeter on suurem kui 5 cm või pikkus suurem kui 50 cm, tuleb kokku koondada ja tööalalt ära viia. Peenemad raidmed nagu puuksad, peenvõsa on lubatud paigutada hajusalt kõrvaloleva metsa alla riigimaale. Raidmete kuhjadesse paigutamine lubatud ei ole.

- Kogu tööalal, sh korrastatavate tiikide ümbruses, purustada rohttaimed (pilliroog jm). Purustatud materjal tuleb koondada ja tööalalt eemaldada juhul kui see katab maapinna lausaliselt. Materjali utiliseerimiseks on lubatud selle paigutamine hajusalt kõrvaloleva metsa alla riigimaale. Kuhjadesse paigutamine lubatud ei ole.

NB! Invasiivse võõrliigi pargitatar leiukohas on rohttaimede purustamine ja ainese äravedu keelatud!

Olemasolevate tiikide korrastamine:

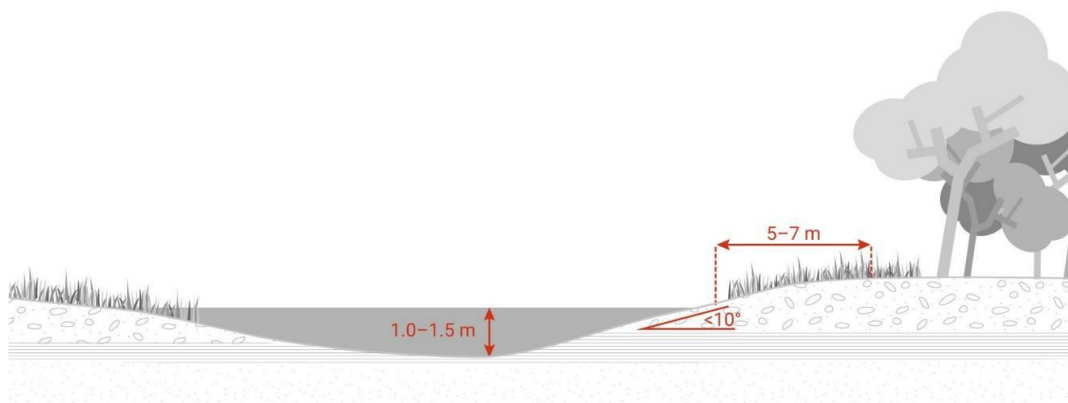
- Olemasolevad veekogud puhastada orgaanilisest settest ja taimestikust. Tiigi maksimaalne sügavus peaks olema 1,0-1,5 m ja kaldad lauged ($< 10^\circ$). See saavutatakse eemaldades taimse materjali ja risoomidega segunenud sette ning vajadusel sellele järgneva tagasitäitmisega. Vältida vettpidavas kihti aukude kaevamist
- Kui olemasolevasse tiiki on sissevool kraavist, ojast või jõest, siis tuleb see sulgeda pinnasega.
- Välja kaevatud materjal tuleb paigutada tiigi servast vähemalt 0,5 m kaugusele ja tasandada. Alternatiiviks on ainese äravedu.

NB! Invasiivse võõrliigi pargitatar leiukohas on rohttaimede purustamine ja ainese äravedu keelatud!

Uute tiikide rajamine:

- Tiigid rajatakse ekskavaatori või buldooseriga, kuid mõningatel juhtudel on eelistatav käsitsi kaevamine. Tiigi täpne asukoht, kuju ja mõõtmed pannakse paika kohapeal, kaevetööde käigus. Tiikide rajamisprotsessi tuleb kaasata kahepaiksete ekspert, kes tööd vahetult juhendab.
- Tiigid kujundada laugete kallastega ja erineva suuruse ja sügavusega, et erinevate sademete hulgaga aastatel oleks tagatud kahepaiksetele sobivad tingimused. Tiigi maksimaalne sügavus peaks olema 1,0-1,5 m ja kaldad lauged ($< 10^\circ$).
- Tiigi põhi peab vett pidama (savi, liivane savi, moreen, lubjakivi). Võimalusel järgida looduslikku savihorizonti. Tehismaterjalide nagu betoon, plast jms. kasutamine tiigi põhja veekindlaks muutmiseks on keelatud.
- Tiigi kaevamisel vältida sissevoolu tekitamist kraavist, ojast või jõest. Kui tiik rajatakse olemasolevale kraavile tuleb kraavilõik tiigi perimeetril sulgeda pinnasega.
- Välja kaevatud materjal tuleb paigutada tiigi servast vähemalt 0,5 m kaugusele ja tasandada. Alternatiiviks on ainese äravedu.

NB! Invasiivse võõrliigi pargitatar leiukohas on rohttaimede purustamine ja ainese äravedu keelatud!

Joonis 2. Kahepaiksete kompensatsioonitiigi skemaatiline ristlõige (Rail Baltic Estonia)

Tööde mahud:

1) ID 2509 – Rõue kahepaiksete kompensatsioonitiigid

Töö	Maht	Ühik
1111312 Liigi elupaiga taastamistöö veekogu rajamine (1 tiik)	145.00	m2
1111304 Liigi elupaiga taastamistöö veekogude hooldus (1 tiik)	291.00	m2
1111303 Liigi elupaiga taastamistöö hekseldamine	0.35	ha
1111302 Liigi elupaiga taastamistöö raie (RD)	0.35	ha
1111313 Liigi elupaiga taastamistöö puidu kokkuvedu	30.0	tm

2) ID 2510 – Põlma kahepaiksete kompensatsioonitiigid (Kehtna)

Töö	Maht	Ühik
1111312 Liigi elupaiga taastamistöö veekogu rajamine (4 tiiki)	881.0	m2
1111304 Liigi elupaiga taastamistöö veekogude hooldus (1 tiik)	923.0	m2
1111303 Liigi elupaiga taastamistöö hekseldamine	1.00	ha
1111303 Liigi elupaiga taastamistöö muu (võõrliigi tõrje)	340.0	m2
1111302 Liigi elupaiga taastamistöö raie (RD)	0.52	ha
1111302 Liigi elupaiga taastamistöö raie (TR)	0.17	ha
1111313 Liigi elupaiga taastamistöö puidu kokkuvedu	100.0	tm

ID 2586 – Põlma kahepaiksete kompensatsioonitiigid (Rapla)

Töö	Maht	Ühik
1111312 Liigi elupaiga taastamistöö veekogu rajamine (2 tiiki)	355.0	m2
1111303 Liigi elupaiga taastamistöö hekseldamine	0.24	ha
1111302 Liigi elupaiga taastamistöö raie (RD)	0.05	ha
1111313 Liigi elupaiga taastamistöö puidu kokkuvedu	15.0	tm

3) ID 2511 – Velise kahepaiksete kompensatsioonitiigid

Töö	Maht	Ühik
1111312 Liigi elupaiga taastamistöö veekogu rajamine (2 tiiki)	301.0	m2
1111303 Liigi elupaiga taastamistöö hekseldamine	0.23	ha
1111302 Liigi elupaiga taastamistöö raie (RD)	0.05	ha
1111313 Liigi elupaiga taastamistöö puidu kokkuvedu	15.0	tm

4) ID 2512 – Selja kahepaiksete kompensatsioonitiigid

Töö	Maht	Ühik
1111311 Liigi elupaiga taastamistöö kraavide muu (ajutine ülepääs)	1.0	tk
1111312 Liigi elupaiga taastamistöö veekogu rajamine (3 tiiki)	400.0	m2
1111303 Liigi elupaiga taastamistöö hekseldamine	0.44	ha
1111302 Liigi elupaiga taastamistöö raie (RD)	0.31	ha
1111313 Liigi elupaiga taastamistöö puidu kokkuvedu	15.0	tm

5) ID 2513 – Kõnnu kahepaiksete kompensatsioonitiigid

Töö	Maht	Ühik
1111312 Liigi elupaiga taastamistöö veekogu rajamine (6 tiiki)	2017.0	m2
1111303 Liigi elupaiga taastamistöö hekseldamine	0.66	ha
1111302 Liigi elupaiga taastamistöö raie (RD)	0.67	ha
1111302 Liigi elupaiga taastamistöö raie (TR)	0.08	ha
1111313 Liigi elupaiga taastamistöö puidu kokkuvedu	75.0	tm

Piirangud (ajaline piirang, muinsuskaitseõuded, infrastruktuuri kaitsevöönd jm):

Tööd on keelatud lindude pesitsusperioodil alates 15.04 kuni 31.07 ning olemasolevate tiikide lähimbruses lisaks ka kahepaiksete talvitumise ja sigimise perioodil alates 15.10 kuni 30.06.

Ehituse ajal tuleb vajadusel ajutiste tõketega takistada kahepaiksete pääsemine tööalale.

Tööde teostamiseks tuleb kasutada oludesse sobivat tehnikat, st võimalikult väikese erisurvega laiade lintidega roomikekskavaatorit ja vajadusel plaate vms pinnasekahjustuste minimeerimiseks. Roobaste tekkimisel tuleb need tasandada esimesel võimalusel, kuid hiljemalt tööde lõppedes.

Masinatega liikumine ja töötamine, sh kaevetööd, veekaitsevööndis on keelatud. Samuti on keelatud taimestiku eemaldamine ja ainese paigutamine veekaitsevööndisse.

NB! Invasiivse võõrliigi pargitatar leiukohas on rohttaimede purustamine ja ainese äravedu keelatud! Taimed tuleb koos juurestikuga välja kaevata, kuivatada ja põletada. Välja kaevatud aines tuleb panna tagasi samasse kohta, selle laiali laotamine mujale on keelatud! Samuti on keelatud pargitatra taimede paigutamine kõrvaloleva metsa alla! Võõrliigi tõrjega tuleb jätkata iga-aastaselt kuniks varsi tärkab.

Keskkonnaameti kontaktisik: Monika Laurits-Arro, tel 53020849, monika.laurits-arro@keskkonnaamet.ee

Lähteülesande koostaja: Triin Leetmaa, tel 5263676, triin.leetmaa@rmk.ee

Kuupäev: 04.09.2024

Asukohakaardid:

